

Verantwoordelijke uitgever : Professor Louis Baeck,
Pro-dekaan van de Faculteit der Economische
en Toegepaste Economische Wetenschappen

De "Leuvense Economische Standpunten" worden opgevat als een vrije wetenschappelijke tribune waarin de stafleden van het Departement Economie en van haar onderzoekseenheid, het Centrum voor Economische Studiën, opiniërende studies en essays publiceren. De opzet bestaat erin om op bevattelijke wijze een reeks van inzichtsverhelderende en beleidsoriënterende economische standpunten te brengen. Onze beweeglijke wereld heeft hieraan wel behoefte.

Dergelijke reeks zal uiteraard verschillende opinies en denkstromingen brengen.

Leuvense Economische Standpunten zullen alleen de visie van de auteur vertolken. Zij kunnen dus niet doorgaan als de visie van een instelling.

Adres voor bestellingen :
Centrum voor Economische Studiën
Van Evenstraat 2B
B — 3000 LEUVEN

Prijs per aflevering : 100 F.
Postcheque : 000-0544830-78

Telefoon : 016 / 28.31.02 — 28.31.11

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT TE LEUVEN

DEPARTEMENT ECONOMIE

LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN

1994/75

**WERKTIJDVERKORTING
EN TEWERKSTELLING**

Paul DE GRAUWE

januari 1994

K.U. LEUVEN
CENTRUM VOOR ECONOMISCHE STUDIEN
Naamsestraat 69 - B-3000 LEUVEN
Tel. (016) 32.67.90 - 32.67.25
Fax (016) 32.67.96
BTW BE 419.052.173

D/1994/2020/27

1. INLEIDING

De werkloosheid is sinds 1992 dramatisch gestegen. Deze ontwikkeling heeft het debat over werktijdverkorting opnieuw aangewakkerd. Zoals in de periode 1975-82 toen de werkloosheid sterk toenam, worden vandaag opnieuw plannen geformuleerd die ertoe strekken de werktijd drastisch te verminderen om op die manier plaats te maken voor de werklozen in het arbeidsproces.

Dit artikel gaat in op de vraag of dergelijke formules van werktijdverkorting een bijdrage kunnen leveren in de bestrijding van de werkloosheid. We zullen de aandacht richten op formules van lineaire werktijdverkorting (bij voorbeeld 32 uren voor iedereen) die door de overheid worden opgelegd of gesubsidieerd. Bovendien beperken we ons hier tot formules van werktijdverkorting met evenredige looninlevering. Weinigen zullen vandaag nog durven voorstellen dat de arbeidstijd moet verminderd worden met behoud van het loon. Dergelijke formules, die in de periode 1975-82 wel werden voorgesteld, zijn vandaag gediscrediteerd omdat haast iedereen nu inziet dat werktijdverkorting met loonbehoud de beste manier is om jobs te vernietigen.

De meeste voorstellen van werktijdverkorting gaan uit van een economisch wereldbeeld waarin het aantal jobs niet meer kan stijgen. Vermits er meer mensen zijn die een job wensen dan dat er jobs zijn, moeten deze jobs uitgespreid worden over meer mensen. Dit kan gerealiseerd worden door een vermindering van de werktijd. Op die manier is er plaats voor iedereen. Impliciet in deze redenering ligt ook de idee vervat dat jobs homogeen zijn, d.w.z. dat de jobs die open komen te staan door werktijdverkorting vlot kunnen opgevuld worden door de werklozen.

2. VERPLICHTE EN LINEAIRE WERKTijdVERKORTING VERNIETIGT JOBS

Het belangrijkste probleem met formules van verplichte en lineaire werktijdverkorting heeft te maken met het feit dat arbeid niet homogeen is. Zo zijn er vele gradaties in de scholingsgraad van werknemers. Het gevolg is dat de uren die vrijkomen door werktijdverkorting slechts kunnen opgenomen worden door werklozen die een gelijkaardige scholingsgraad bezitten als de werknemers die hun werktijd hebben verminderd. Deze grote differentiatie in de scholingsgraad zou geen probleem zijn indien de samenstelling van de actieve bevolking en van de werklozen ongeveer dezelfde zou zijn. In dat geval zou voor elke nieuwe job die ontstaat door werktijdverkorting wel een werkloze gevonden worden met de overeenstemmende scholingsgraad.

De feiten wijzen echter uit dat de samenstelling van de werklozen naar scholingsgraad sterk verschilt van de samenstelling van de werkende bevolking. Dit wordt in de onderstaande tabel geïllustreerd. Zo zien we dat meer dan 40 percent van de werklozen slechts lager onderwijs hebben genoten, terwijl de werknemers met lager onderwijs slechts 15 % uitmaken van de actieve werkende bevolking. Voor de hogeschoolden (hoger onderwijs) zijn de proporties omgekeerd. Zij maken 25 % uit van de actieve werkende bevolking en slechts 8 % van de werkloosheid.

Wat zal er nu gebeuren als alle werknemers, laag- en hogeschoolden, verplicht worden om de werktijd met hetzelfde aantal uren te verminderen? Vermits er veel hogeschoolde werknemers zijn (25 %) zullen vele uren hogeschoolde arbeid vrijkomen bij zo een lineaire werktijdverkorting. Daarentegen zijn er slechts weinig hogeschoolde werklozen (8 %) zodat het grootste deel van de vrijgekomen uren niet opgevuld zal kunnen worden. We kunnen hier terecht spreken van een destructie van jobs. Het omgekeerde zal zich voordoen bij de ongeschoolden. Vermits er relatief weinig ongeschoolden zijn in de actieve werkende bevolking (slechts 15 %) zullen er weinig jobs vrijkomen in vergelijking met het aantal ongeschoolde werklozen (42 %). Het aantal ongeschoolde werklozen zal nog groot blijven.

Tabel 1 : Samenstelling van werklozen en actieve bevolking naar scholingsgraad

	Werklozen (UVWs)	Actieve werkende bevolking
Lager Onderwijs	42,9	15,3
Lager Secundair Onderwijs	25,9	28,9
Hoger Secundair Onderwijs	22,8	31,0
Hoger Onderwijs	8,3	24,8

Bron : *Nieuwsbrief*, Steunpunt, Werkgelegenheid, Arbeid, Vorming, dec. 1992.

We hebben gepoogd de omvang van deze effecten te meten. We gebruikten daarom de gegevens over de werkloosheid en de actieve bevolking van België samen met de gegevens van tabel 1. We simuleerden dan een lineaire werktijdverkortings van 10 % op alle werknemers. In deze simulaties gingen we uit van de veronderstelling dat een open betrekking slechts kan opgevuld worden door een werkloze met dezelfde scholingsgraad. De resultaten worden weergegeven in tabel 2.

We observeren uit deze tabel dat een groot deel van de ongeschoolden (165.000) na de werktijdverkortings nog geen job hebben gevonden. Daartegenover staat dat de hogergeschoolde werklozen (HSO en HO) wel een jobplaats bemachtigen, maar dat tegelijkertijd 73.000 jobs open blijven staan in deze scholingscategorieën. Met andere woorden het volume aan hooggeschoolde arbeid (HSO en HO) daalt met 73.000. Dit negatief effect is het grootste in de categorie van de hoogst geschoolden (HO), waar 62.000 jobplaatsen verloren gaan (7 % van het totaal).

Tabel 2 : Effect van werktijdverkorting van 10 %

	Aantal UVWs (x1000)	Aantal vrijkomende jobs (x1000)	Balans (x1000)
LO	231	66	165
LSO	140	125	15
HSO	123	134	-11
HO	45	107	-62

Bron : Simulaties gebaseerd op informatie van tabel 1 + statistische informatie over actieve bevolking en werkloosheid op het einde van 1992.

We simuleerden nu het totaal verlies aan jobplaatsen in functie van de grootte van de werktijdverkorting. De resultaten worden weergegeven in figuur 1. Op de verticale as zetten we het totaal verlies aan jobplaatsen uit (in percent van de actieve bevolking); op de horizontale as de werktijdverkorting. We merken op dat het verband niet lineair is. Naarmate de werktijdverkorting toeneemt stijgt het verlies aan jobplaatsen meer dan proportioneel. Zo zien we dat als de werktijdverkorting 10 percent is het totale verlies aan jobplaatsen (als percent van de actieve bevolking) ongeveer 2 percent bedraagt. Bij een werktijdverkorting van 20 percent stijgt het aantal verloren jobplaatsen tot 7 percent van de actieve bevolking. Dit heeft te maken met het feit dat naarmate de werktijdverkorting toeneemt de schaarste aan geschoolde arbeid nijpender wordt.

Te noteren valt dat dit negatief effect van werktijdverkorting waarschijnlijk nog onderschat wordt in tabel 2 en figuur 1. Immers, werknemers verschillen niet alleen in scholingsgraad maar ook in specialisatie en kwalificatie. Binnen eenzelfde scholingsgraad zijn er veel kwalificaties die niet gemakkelijk substitueerbaar zijn. Het gevolg zal zijn dat nog meer hooggeschoolde jobs verloren gaan bij lineaire werktijdverkorting¹.

---

1 Er zijn nog andere bronnen van niet-substitueerbaarheid van arbeid die tot grote problemen leiden wanneer de werktijd lineair wordt verminderd. Voor een analyse zie F. Heylen, et al., (1993), en P. De Grauwe, (1979).

We kunnen dus besluiten dat een lineaire werktijdverkorting toegepast op alle werknemers de omvang van de beschikbare hooggeschoolde arbeid zal verminderen. Tegelijk kan ze slechts in beperkte mate soelaas bieden aan de ongeschoolde werklozen. Wanneer we bedenken dat hooggeschoolde arbeid de hoogste toegevoegde waarde realiseert, stelt zich de vraag of het zinvol is voor een land een deel van deze arbeid te vernietigen. Deze arbeid is niet alleen een bron van welvaart. Ze ligt aan de basis van jobcreatie vandaag en in de toekomst. Immers, nieuwe producten, en dus nieuwe tewerkstelling, ontstaan in hoofdzaak door aanwending van hooggeschoolde arbeid. Lineaire werktijdverkorting vernietigt een deel van deze arbeid en schaadt de toekomstige tewerkstellingscreatie.

Formules van lineaire werktijdverkorting zullen dus artificiële schaarste creëren van hooggeschoolde arbeid. Deze schaarste zal allerlei andere fenomenen in het leven roepen. Ten eerste, zullen ondernemingen die geconfronteerd worden met een tekort aan hooggeschoolde arbeid pogen om hun hooggeschoold personeel overuren te doen presteren. Vermits dit in het kader van een lineaire werktijdverkorting niet kan, leidt dit onvermijdelijk tot meer zwart werk.

Ten tweede, zullen vele ondernemingen deze oplossing niet kunnen toepassen, en zullen ze pogen door loonsverhogingen hooggeschoolde arbeid aan te trekken uit andere ondernemingen. Dit fenomeen leidt tot een opwaartse druk op het loonniveau, die des te sterker zal zijn als de economische conjunctuur verbetert. De kans is groot dat dergelijke loonsverhogingen doorsijpelen in heel de economie, en een verlies aan competitiviteit tot gevolg hebben. Dit laatste effect hoeft ook niet te verwonderen. Elke maatregel die artificiële schaarste creëert veroorzaakt prijsstijgingen. De arbeidsmarkten ontsnappen niet aan deze wetmatigheid.

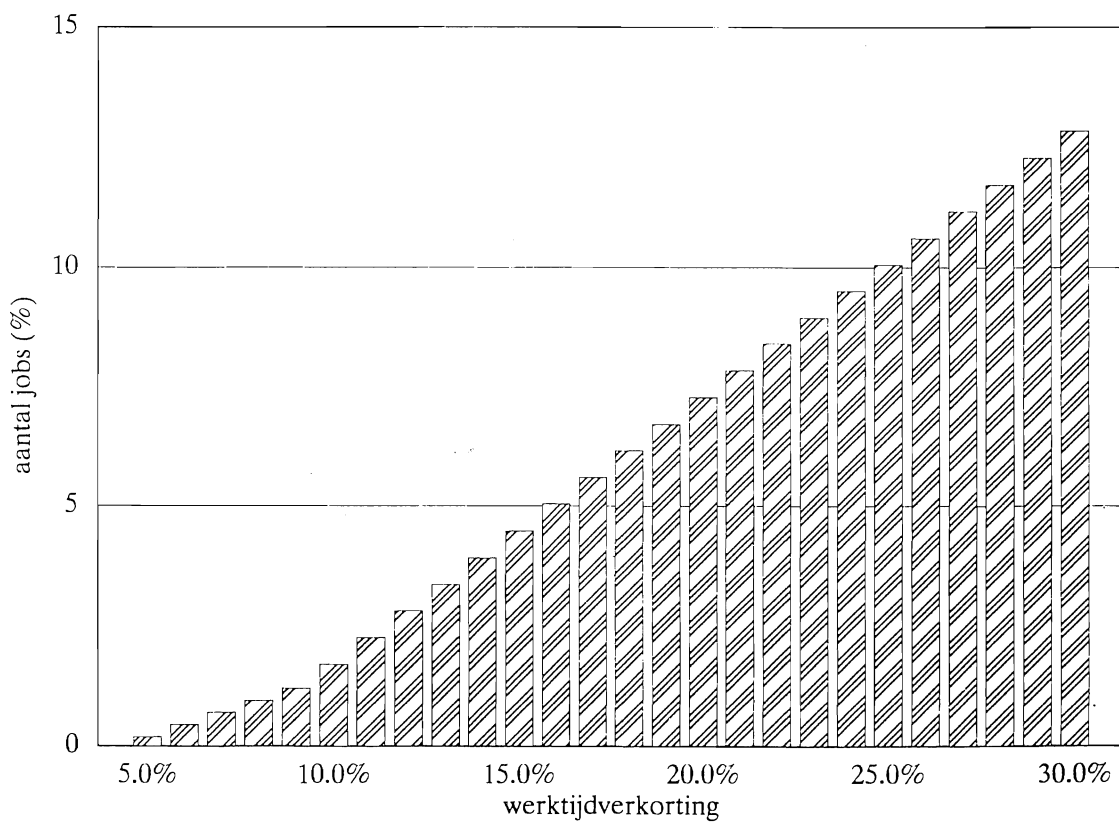
In het voorgaande werd de nadruk gelegd op de diversiteit van de scholingsgraad van werknemers en werklozen. Er zijn echter nog vele andere bronnen van diversiteit die het gebruik van lineaire werktijdverkorting contra-productief maakt². Zo, bij voorbeeld, zijn er ondernemingen die inkrimpen, en andere die groeien. Werkijdverkorting kan misschien interessant zijn voor inkrimpende ondernemingen, maar zal dikwijls groeiende ondernemingen in hun expansie fnuiken. Op die manier gaan ook potentiële jobs verloren.

---

2 Zie hierover, F. Heylen, et al., (1993).

**Figuur 1 : Aantal jobs vernietigd ten gevolge van werktijdverkorting
(in percent)**

Bron : Eigen berekeningen.

In het algemeen kunnen we dus stellen dat formules van lineaire werktijdverkortening geen rekening houden met de specificiteit en de heterogeniteit van bedrijven en arbeidskrachten. Zodoende brengen ze schade toe aan ondernemingen wiens groeiperspectieven boven het gemiddelde liggen en aan arbeidskrachten die een meer dan gemiddelde produktiviteit hebben.

3. ZACHTERE VORMEN VAN WERKTijdVERKORTING

In navolging van wat in andere Europese landen gebeurt, bij voorbeeld Frankrijk, wint het idee veld dat indien *opgelegde* werktijdverkortening wellicht niet aangewezen is, het subsidiëren van werktijdverkortening wel een aantrekkelijk alternatief biedt. Dit heeft ook in het recente Belgische crisisplan geleid tot de beslissing om aan ondernemingen die in het kader van werktijdverkortening overgaan tot de aanwerving van extra-personeel, een premie te geven van 100.000 F per nieuw personeelslid. In plaats van met harde hand de ondernemingen te dwingen werktijdverkortening door te voeren hoopt men nu hetzelfde resultaat te bereiken met de fluwelen hand van subsidies.

De zachte benadering is waarschijnlijk minder schadelijk dan de harde aanpak van de dwang. Toch kan gesteld worden dat de harde en de zachte benaderingen niet fundamenteel verschillend zijn. In beide gevallen organiseert de overheid een mechanisme dat uiteindelijk leidt tot een vermindering van de beschikbare hoeveelheid geschoolde arbeid. In beide gevallen vermindert dit de toekomstige produktie- en tewerkstellingsmogelijkheden.

Er is nog een andere reden waarom gesubsidieerde werktijdverkortening niet zinvol is. De kans is groot dat vooral inkrimpende ondernemingen en sectoren aan werktijdverkortening willen doen. Ondernemingen in expansie zijn gewoonlijk niet geïnteresseerd in werktijdverkortening. Wanneer de overheid nu een premie geeft voor nieuwe tewerkstelling in ondernemingen die aan werktijdverkortening doen, subsidieert ze vooral de tewerkstelling in inkrimpende ondernemingen. Dit is de verkeerde aanpak, om twee redenen. Ten eerste, is ze discriminerend ten aanzien

van de ondernemingen in expansie. Er is geen zinnige reden waarom tewerkstelling in groeiende ondernemingen minder aantrekkelijk zou zijn, en dus minder moet gesteund worden, dan tewerkstelling in inkrimpende ondernemingen.

Ten tweede, geeft dit beleid signalen aan werknemers om een carrière te beginnen in ondernemingen die het vandaag, en waarschijnlijk ook in de toekomst, moeilijk zullen hebben. Dit zal de verdere afbouw en afslanking van deze ondernemingen bemoeilijken, zodat de economie in de toekomst nog meer structurele problemen zal kennen.

Het voorgaande kan als volgt samengevat worden. Het doel van het beleid moet jobcreatie zijn, en niet werktijdverkorting. Het is niet zinvol om jobcreatie die ontstaat in het kader van werktijdverkorting te bevoordelen ten opzichte van jobcreatie die ontstaat zonder werktijdverkorting. Een beleid dat werktijdverkorting stimuleert door subsidies verscherpt de toekomstige structurele aanpassingsproblemen van de economie.

Het beleid van werktijdverkorting (gedwongen of gesubsidieerd) vertoont grote gelijkenis met het Europese landbouwbeleid. Door de te hoge landbouwprijzen zijn grote overschotten gecreëerd. De Europese overheid heeft hierop gereageerd door de boeren premies te geven om grond braak te laten liggen. Gesubsidieerde werktijdverkorting is een zelfde reactie op het feit dat de loonkosten te hoog zijn en grote werkloosheid veroorzaken.

Het grote verschil tussen de landbouw en de arbeidsmarkten is echter dat de boeren hun slechtste grond braak laten liggen. De werktijdverkorting daarentegen zorgt ervoor dat de beste (hooggeschoolde) arbeid "braak blijft liggen".

4. EMPIRISCHE EVIDENTIE

Werktijdverkorting is een bron van tewerkstellingsverlies. Deze stelling wordt ook bevestigd door de feiten. De landen die sinds het begin van de jaren zeventig de werktijd het meest hebben verminderd zijn ook de landen waar de tewerkstelling het minst is gestegen (of het snelst is gedaald). Dit besluit wordt gestaafd door verscheidene recente studies³. In figuur 2 illustreren we het fenomeen. Op de verticale as zetten we de verhouding van de groei van de tewerkstelling tot de groei van het BNP gedurende 1975-1984/85. Deze variabele meet dus de mate waarin de economische groei tot bijkomende tewerkstelling leidt. Op de horizontale as tonen we de vermindering van de werktijd gedurende dezelfde periode.

Het valt op dat het verband negatief is⁴. Landen, zoals België, die de arbeidsduur het meest hebben verminderd hebben ook de minst arbeidsvriendelijke economische groei gekend. Met andere woorden, in de landen waar men de werktijd het meest vermindert stijgt de tewerkstelling het minst bij een heropleving van de economie. Werktijdverkorting wordt meteen een nieuwe bron van werkloosheid.

5. WERKTIJDVERKORTING ALS VRIJ KONTRAKT

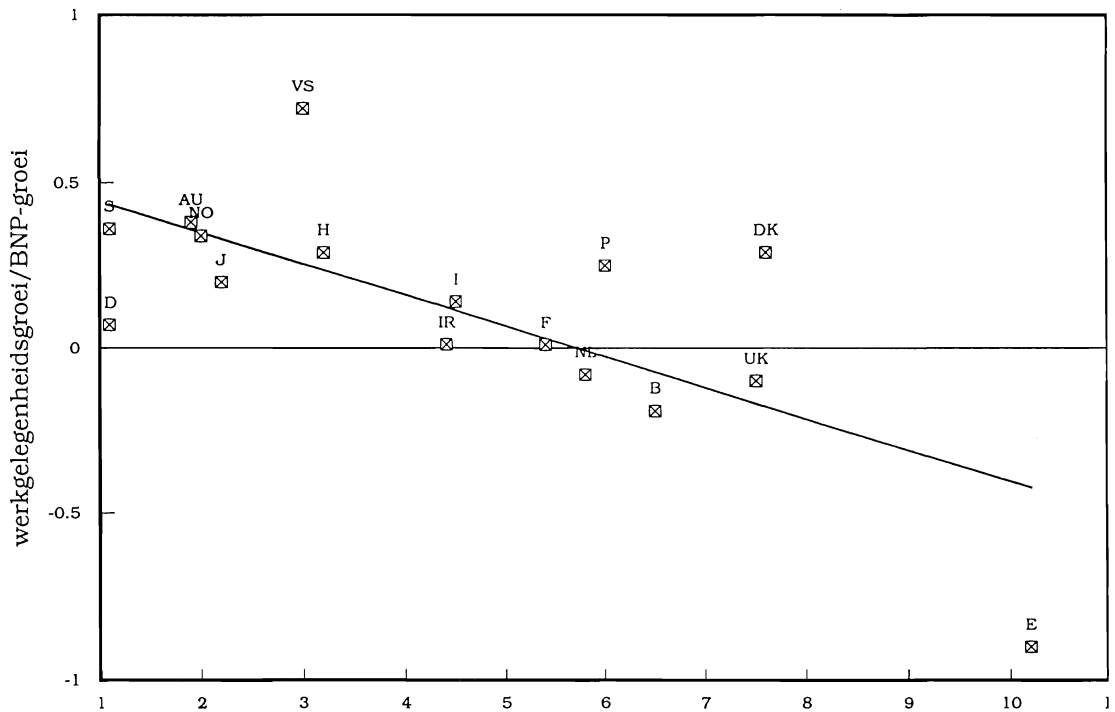
Uit het voorgaande blijkt dat werktijdverkorting, verplicht of gesubsidieerd, geen goed instrument is om de werkloosheid aan te pakken. Betekent dit dat elke formule van werktijdverkorting uit den boze is? Niet noodzakelijk. Werktijdverkorting die het resultaat is van vrij aangegane contracten tussen werkgevers en werknemers, zonder dwang of subsidies, kan een nuttige bijdrage leveren.

---

3 Zie Layard, et al., (1992), en F. Heylen, et al., (1993).

4 De regressieresultaten (zie figuur 2) suggereren dat een daling van de werktijd met 10 percent de verhouding tewerkstellingsgroei/BNP groei met 0,9 % verslechtert, en dat dit effect statistisch significant is. We hebben dezelfde regressie ook uitgevoerd zonder Spanje, omdat dit land een nogal extreme daling van de tewerkstelling heeft gekend, en zo een overmatige invloed kan hebben uitgeoefend op de resultaten. We verkrijgen in deze tweede regressie nog altijd een significant (zij het minder sterk) effect van werktijdverkorting.

Figuur 2 : Verhouding werkgelegenheidsgroei/BNP-groei en werktijdverkorting (1975-1984/85)

vermindering wekelijkse arbeidsduur (in %)

Bron : F. Heylen, et al., Steunpunt, april 1993.

regressie (volledige steekproef : $Y = 0.54 - 0.09 X$ $R^2 = 0.50$
(0.025)

regressie (zonder Spanje) : $Y = 0.40 - 0.05 X$ $R^2 = 0.26$
(0.024)

Immers, kontrakten die vrij zijn aangegaan maken niet alleen werkgever en werknemer gelukkiger. Ze maken het ook mogelijk soepelere werktijden te ontwikkelen die rekening houden met de individuele situatie van de ondernemingen, met de samenstelling van het personeelsbestand (naar scholingsgraad en kwalificatie). Het bijkomende voordeel van dergelijke soepele systemen is dat bij een heropleving van de conjunctuur, gemakkelijk nieuwe formules van organisatie van de werktijden kunnen ontwikkeld worden (bij voorbeeld, een langere werktijd).

In deze context kan de overheid er voor zorgen dat het systeem van sociale zekerheid neutraal is t.o.v. part-time werk. Vandaag is het nog altijd zo dat part-time werk extra lasten oplegt aan de ondernemingen. Deze moeten weggewerkten zodat part-time werk het resultaat wordt van vrije keuze.

Dezelfde neutraliteit moet nagestreefd worden wanneer de overheid de creatie van nieuwe jobs stimuleert door, bij voorbeeld, een verlaging van de sociale zekerheidsbijdragen. Het is verkeerd dergelijke stimulansen te verbinden aan formules van werktijdverkorting. Deze stimulansen moeten van toepassing zijn voor elke vorm van jobcreatie, ongeacht of deze jobcreatie is tot stand gekomen in het kader van een plan tot werktijdverkorting. Nieuwe jobs die ontstaan in het kader van werktijdverkorting zijn niet inherent beter dan deze die zonder werktijdverkorting tot stand komen.

6. BESLUIT

De formules van lineaire en verplichte werktijdverkorting gaan uit van de idee dat het tewerkstellingsprobleem een verdelingsprobleem is. In deze visie is het aantal jobs gegeven, waar we niets kunnen aan doen. Deze visie gaat uit van een "zero-sum" mentaliteit. Het komt er dus op aan herverdelingsformules te ontwerpen die aan iedereen een kleiner stuk geven van de grote tewerkstellingskoek.

Deze visie is verwerpelijk omdat het uitgangspunt verkeerd en defaitistisch is. Het aantal jobs is niet gegeven. Een verstandig beleid kan en moet ervoor zorgen dat dit aantal stijgt. Door een flexibilisering van de arbeidsmarkten, door een vermindering van de lasten op arbeid, door een hervorming van een te stroeve sociale zekerheid, door een vermindering van de minimumlonen, kan ervoor gezorgd worden dat de economische groei arbeidsvriendelijker wordt.

In deze nota werd betoogd dat lineaire en verplichte formules van werktijdverkorting niet alleen het defaitistisch uitgangspunt ex post bevestigen. Ze leiden er ook toe dat een belangrijk deel van onze meest waardevolle arbeidskrachten, de hooggeschoolde arbeid, niet meer zal worden gebruikt. Deze formules creëren dus artificiële schaarste van een produktiefactor die de basis is van onze welvaart. Dit kan zeker geen rationeel antwoord zijn op het werkloosheidsprobleem. Integendeel, het leidt op termijn tot nog minder jobs.

BIBLIOGRAFIE

- DE GRAUWE, P., Arbeidsduurvermindering en tewerkstelling, *Leuvense Economische Standpunten*, nr., 13, 1979.
- HEYLEN, F., KESENNE, J. en VAN TRIER, W., Nieuwsbrief, Steunpunt, Leuven, april 1993.
- LAYARD, R., NICKELL, S. en JACKMAN, R., *Unemployment*, Oxford University Press, 1991.

LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN

- 1976 — 1. Louis BAECK, De inflatoire groeimachine. (uitgeput)
 2. Paul DE GRAUWE, Theo PEETERS, De recente inflatie : een structureel of een monetair probleem ? (uitgeput)
- 1977 — 3. Karel TAVERNIER, Krachtlijnen voor een Belgisch stabilisatiebeleid. (uitgeput)
 4. Paul DE GRAUWE, Korporatisme en werkloosheid, (uitgeput)
 5. Paul VAN ROMPUY, Enkele structurele aspecten van de crisis. (uitgeput)
 6. Louis BAECK, Naar een nieuwe groeicyclus met een ander groeipatroon.
- 1978 — 7. Louis BAECK, Politiek verantwoordelijk handelen en socio-economisch optimum. (uitgeput)
 8. Paul DE GRAUWE, Bureaukratische controle en het economisch systeem.
 9. Paul VAN ROMPUY, Guido DE BRUYNE, De regionalisatie economisch bekeken. (uitgeput)
 10. Louis BAECK, De nieuwe internationale economische orde en haar kritische tegenhangers. (uitgeput)
 11. Theo PEETERS, Economisch federalisme : lessen uit het buitenland.
 12. Dirk HEREMANS, Economische autonomie en economische unie, krachtlijnen voor een duurzame oplossing.
- 1979 — 13. Paul DE GRAUWE, Arbeidsduurvermindering en tewerkstelling.
 14. Economisch Federalisme. (uitgeput)
 Deel I : Financiële middelen en herverdeling, Paul VAN ROMPUY, Albert VERHEIRSTRAETEN, Regionale Herverdelings- en Financieringsstromen.
 Theo PEETERS, Financiële middelenvoorziening voor gemeenschappen en gewesten.
 15. Economisch Federalisme.
 Deel II : Organisatie en bevoegdheden, Dirk HEREMANS, Verkaveling van bevoegdheden en economische unie.
 Vic VAN ROMPUY, Economisch stelsel en verdeling van bevoegdheden.
- 1980 — 16. Guy CLEMER, Karel TAVERNIER : Tewerkstelling en inkomensmatiging in België : een onvermijdelijke keuze.
 17. Louis BAECK, Lokomotief strategie : met stoom uit de Eurovalutamarkt. (uitgeput)
 18. Michel DOMBRECHT, Theo PEETERS, Sanering van de overheidsfinanciën : gevaarlijk of onvermijdelijk ?
- 1981 — 19. Paul DE GRAUWE, Marcia DE WACHTER, Produktie, tewerkstelling en verdeling. Een neo-liberale benadering.

20. Louis BAECK, De jaren tachtig in perspectief. (uitgeput)
21. Paul VAN ROMPUY, Patrick VAN CAYSEELE, Raming van de geregionaliseerde lopende rekening van de overheid in 1979.
22. Paul DE GRAUWE, Loonkosten, energiekosten en kapitaalkosten. België gedurende 1970-1980. (uitgeput)
23. Frans SPINNEWYN, Een verzekeringstechnische benadering van de werkloosheidsverzekering.
- 1982 — 24. Louis BAECK, Herstelbeleid, vroeger en nu.
25. Paul DE GRAUWE, Marc JANSSENS, Aanbodeconomische effecten van de belastingdruk in België.
- 1983 — 26. Paul DE GRAUWE, Guy VERFAILLE, Linkse en rechtse gezondheidsindicatoren van de Belgische Economie.
27. Louis BAECK, Hoe de crisis ombuigen. (uitgeput)
28. Paul VAN ROMPUY, Maatschappelijke keuze en economische crisis.
29. Vic VAN ROMPUY, Erik SCHOKKAERT, Begrotingstekorten, Rentelasten en Openbare schulden in België. Een kijk op half lange termijn.
- 1984 — 30. Dirk HEREMANS, Hans GEEROMS, Marktsector en budgetsector in België. Grenzen aan het overheidsbeslag ?
31. Paul DE GRAUWE, Guy VERFAILLE, Zijn de rentelasten van de overheidsschuld ondraaglijk geworden ?
- 1985 — 32. Louis BAECK, De wonderbare wereld van de economische paradigma's. (uitgeput)
33. Paul VAN ROMPUY, Solidariteitsmechanismen in federale staten.
34. Louis BAECK, De V.S. en de E.G. : vergelijking op lange termijn.
35. Louis BAECK, Het economisch denken in het Spanje van de 16e en 17e eeuw.
36. Guido DE BRUYNE, Paul DE GRAUWE, Hervreiding van het werk en makro-economisch evenwicht.
37. Paul VAN ROMPUY, Arbeidsmarktflexibiliteit en werkloosheid.
- 1987 — 38. Paul DE GRAUWE, Anne FREMAULT, Micro- en macro-economische effectiviteit van de Belgische prijsreglementering.
39. Louis BAECK, Kentering in de westerse economie.
40. Johan MORTELMANS, Erik SCHOKKAERT, Lode BERLAGE, Robert VERTONGHEN, De economische wenselijkheid van een snelspoorverbinding door België.
41. Louis BAECK, De aandelenbeurzen, 1982-87 : het lustrum van de stier.
42. Lode BERLAGE, Dirk TERWEDUWE, Grondstoffenuitvoer van ontwikkelingslanden : machtsmiddel of struikelblok ?
- 1988 — 43. Louis BAECK, De westerse economie na de krach. (uitgeput)
44. Filip ABRAHAM, Nationale vakbonden, interprofessionele loonakkoorden en economische politiek.
45. Paul VAN ROMPUY, m.m.v. Valentijn BILSEN, 10 Jaar financiële stromen tussen de gewesten in België.

46. Dirk HEREMANS, Bevoegdheidsverdeling en economische autonomie. De staatshervorming in het licht van 1992.
47. Wim MOESEN, Dirk HEREMANS, Paul VAN ROMPUY, Mark EYSKENS, Bedenkingen bij de nieuwe financieringsvoorstellen voor gewesten en gemeenschappen.
48. Vic VAN ROMPUY, Overheidstekort, overheidsschuld en economische welvaart. Toepassing op België 1947-1988
- 1989 — 49. Lodewijk BERLAGE, België en de schulden van de Afrikaanse lage inkomenslanden.
50. Jacques DREZE, Schuld en coöperatie in de mondiale economie. (uitgeput)
51. Paul DE GRAUWE, Milieuvriendelijke groei : utopie of werkelijkheid ?
- 1990 — 52. Paul VAN ROMPUY, Europese ankerpunten voor het belgisch begrotingsbeleid.
53. Louis BAECK, De jaren '90 : een Europees decennium. (uitgeput)
54. Paul DE GRAUWE, Stef PROOST, Erik SCHOKKAERT, Denise VAN REGEMORTER, Het milieubeleid in Vlaanderen. Een economische visie.
55. Paul DE GRAUWE, Wim VANHAVERBEKE, Competitiviteit, oliecrisis en loonindexering.
56. Wim MOESEN, Begrotingen, beleid en beheer. Over de besparingsvoorstellen, wat ze zijn en wat ze niet zijn.
- 1991 — 57. D. HEREMANS, M. DE BROECK, Overheidsschuld en financiële markten in de branding.
58. Louis BAECK, Bruno VAN ROMPUY, Golfoorlog : geopolitiek, petroleum en islam. (uitgeput)
59. Paul DE GRAUWE, Koen STRAETMANS, Het programma-akkoord in de petroleumsector. Een ondoelmatig systeem van prijzencontrole.
60. Paul DE GRAUWE, Denkoefeningen over de regionalisering van de Belgische overheidsschuld.
- 1992 — 61. Paul DE GRAUWE, Over Franse kolonisatie en Belgische verankering.
62. Stef PROOST, Beleidsvoorstellen voor de broeikasproblematiek.
63. André DECOSTER, Stef PROOST, Erik SCHOKKAERT, Hervorming van indirecte belastingen : winnaars en verliezers.
64. Paul VAN ROMPUY, Kritische bedenkingen bij de regionalisering van de overheidsschuld.
65. Paul DE GRAUWE, Wat doet de nationale bank met ons geld ?
- 1993 — 66. Patrick VAN CAYSEELE, Waarom wij? Of de economische onderbouw van een verankeringsbeleid.
67. Paul DE GRAUWE, Bart VAN DER HERTEN, De legitimering van overheidsmonopolies in het spoorwegvervoer en in de telecommunicatie. Een historische analyse.
68. Paul VAN ROMPUY, Valentijn BILSEN, Regionalisering van de sociale zekerheid.

69. Lodewijk BERLAGE, Wim LAGAE, Afrika, de verwaarloosde debiteur.
70. Mark De Broeck, Dirk Heremans, Vraagtekens bij de overheidsschuld in een federaal België.
71. Wim MOESEN, Paul VAN ROMPUY, De kleine kanten van de grote staatshervorming.
72. Frans SPINNEWYN, De hervorming van de sociale zekerheid micro-economisch belicht.
73. Paul DE GRAUWE, De sterke frank en de staatsschuld.
74. Filip ABRAHAM, Internationale concurrentie en werkgelegenheid. Hoe arbeidsvriendelijk is ons loonbeleid ?